

“Rozmazávání genderu”: Vyjednávání nebinárních a genderově nekonformních identit v České republice

Alex Lorca

(Posudek vedoucí práce)

Práce Bc. Alexe Lorcy se nejenom věnuje tématu, které si zaslouží více akademické pozornosti humanitních a sociálních věd, ale také jej zpracovává inovativně. Ze samotných dat, které se autorovi podařilo shromáždit, je zřejmé, že na poli genderových identit a strategií jejich konstruování, komunikování a vyjednávání dochází k výrazným a zajímavým proměnám a práce Alexe Lorcy tedy i naznačuje, o jak zajímavé pole se česká věda připravuje jejich opomíjením. Hned v úvodu svého posudku bych chtěla vyzdvihnout to, jakým způsobem se zvolené téma a uvažování o etickém přístupu ke zvolenému výzkumu propisuje do podoby práce a to konkrétně do práce s jazykem. Autorova citlivá reflexe toho, jakým způsobem jsou gramatické konvence součástí symbolického násilí genderového řádu, se prolíná celou diplomovou prací. Autor tak na sebe bere značné riziko a vlastní text se pokouší vymanit z genderové binarity. „Dovoluje si“ pracovat s jazykem „jinak“, genderově nekonformně a hledá způsoby nebinárního vyjadřování. V tomto ohledu jeho práce hledá souznění obsahu s formou vyjádření.

Do finální podoby práce se dozajista otiskla i autorova dlouhodobá zkušenost s trans* aktivismem. Vhled do současné trans* scény a queer komunity také pomohl práci překonat obvyklá a do jisté míry vyčerpaná témata a otevřít nové způsoby ohledávání trans a nebinárních identit a věnovat se otázce „Jakým způsobem nebinární* lidé dělají gender?“ Tuto výchozí výzkumnou otázku autor doplňuje mj. zkoumáním toho, co nebinární/ genderově nekonformní lidé zažívají jako ne/příjemné v mezilidských interakcích. Nicméně, jak dokazuje autorova nuancovaná diskuze vlastní pozicionality a lokace, je si vědom i toho, že blízkost tématu a jisté předporozumění není nutně (pouze) výhodou pro vlastní výzkum.

Zvolenou metodou práce jsou polostrukturované rozhovory, a původním rámcem bylo tematické kódování a členění analýzy. Nicméně, musím podotknout, že se autorovi podařilo vykročit k více analytickému a abstraktnímu kódování. Pokud si jako vedoucí práce mohu dovolit hodnotit, jeví se mi, že se autorovi podařilo analytickou diskuzi logicky rozvíjet – od rozdílných pojetí identity k strategiím jejího vyjednávání a zažívaným reakcím, přičemž se jako jedním z klíčových momentů objevuje ne/srozumitelnost nebinárních identit a to, jakým způsobem je (dočasně) možné se srozumitelným_nou „udělat“.

Jako velký přínos práce spatřuji v tom, že se autorovi podařilo představit vize a praxe nebinarity jako velmi odlišné, vnitřně heterogenní a také odvislé od času a kontextu, ve kterém jsou tyto praxe vyjednávání a „dělaní“ zasazené. Zároveň ale, i přes jistou avantgardnost, autor ukazuje, že i nositelé_nositelky nebinárních vizí genderu mohou vyjadřovat jistými normativní očekávání (např. ohledně věku, gramotnosti a schopnosti komunikovat skrze sociální média, či queer kapitálu). Tento moment bych také navrhovala více rozvést během obhajoby.

Předkládaná práce Bc. Alexe Lorcy nejenom splňuje všechna kritéria obhajitelné diplomové práce, ale jednoznačně je překračuje. Práce představuje rozsáhlou a vyspělou diskuzi teoretických konceptů, adekvátní metodologické rámování, vysokou míru etické reflexe a hlavně schopnost vlastní data vztáhnout k dostupné teoretické literatuře a tak formulovat vlastní inovativní interpretace. I stylisticky je text čistý a to navíc s vkladem průkopnického ohledávání nového genderového jazyka.

Práci navrhuji k obhajově s výchozím hodnocením „**výborně**“.

Kateřina Kolářová, 25.1. 2023